

VIDA I OBRA D'ALFRED CANAL I COMAS (1884-1942), METGE DE GRANOLLERS

Ana RUIZ HEREDIA

Neus SALVAT PUJOL

Judith SÁNCHEZ MANUBENS

1. DADES BIOGRÀFIQUES

Alfred Canal i Comas va néixer a Granollers el 19 de desembre de 1884, fill de Martí Canal i Canal i Maria Teresa Comas i Juliachs, i germà de Montserrat, dos anys més petita que ell.

El seu pare treballava al Servei de Recaptació de l'Administració de Granollers (abans havia estat comerciant prop de Berga), i la seva mare era una modista de Granollers. Maria Teresa va morir quan el seu fill tenia cinc anys, i Martí es va casar el 1890 amb Filomena Garriga i Fontanals. D'aquest segon matrimoni nasqué Teresa.

Alfred va estudiar el batxillerat a l'Escola de Sant Francesc de Granollers (1894-1899). Del 1900 al 1907 va cursar estudis de Medicina: els començà a l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona i al 1906 es traslladà al recent inaugurat Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, on els va acabar. Va ajudar a pagar els seus estudis fent d'auxiliar de Farmàcia.

El Dr. Canal es va casar el 15 de desembre de 1915 amb Anna Anfres i Alsina, filla d'un industrial tèxtil de Barcelona, i van tenir sis fills: Alfred, Pius, Anna, Francesc, Jordi i Rosa. Pius i Francesc van estudiar Medicina.

El Dr. Canal va ser una persona amb moltes inquietuds intel·lectuals: visitava al seu consultori, va fundar la institució sanitària Policlínica del Vallès, va practicar cures a la Creu Roja de Granollers i va assistir a nombrosos congressos mèdics, entre moltes altres coses. El Dr. Canal no va

tenir cap càrrec polític (tot i que era d'esquerres), però sí molts càrrecs mèdics.

Va morir l'any 1942 a causa d'una malaltia pulmonar.

2. TASCA MÈDICA

Quan va acabar la carrera, el Dr. Canal va fer de metge rural a Sant Feliu Saserra (Bages) durant un any. El 1911 va tornar a Granollers i va obrir el seu primer despatx professional de Medicina General.

L'any 1913 va ser nomenat per la Corporació Municipal metge auxiliar de Beneficència Municipal i, l'any següent, Metge Municipal Supernumerari i també Inspector Local d'Higiene de la Prostitució.

L'any 1916 el van nomenar Metge Forense del Jutjat de Granollers i de la seva Presó Preventiva.

El 1923 va ser nomenat metge titular de Granollers, juntament amb els Drs. Bonaventura Viladecans i Alfred Sellés. Aquell mateix any va iniciar la seva etapa com a subdirector del Laboratori Bacteriològic del Partit de Granollers, sota la direcció del Dr. Farreras.

El 1924 va ser premiat en el concurs científic de la *Revista Laboratorios Ibero-Americanos* de Reus pel seu treball "Puntos de vista prácticos en vacunación", on exposà la importància de vacunar la població per evitar epidèmies. El dia 1 de juny, la revista local *La Gralla* va felicitar el Dr. Canal per aquest premi¹.

L'any 1925 va ser elegit pels seus companys metges President de la Junta del Districte de Granollers. Va començar a exercir com a representant dels metges de Granollers a l'Assemblea Provincial. En aquesta mateixa assemblea va ser elegit Secretari de la Junta Comarcal delegada de l'Associació de Metges Titulars de la província de Barcelona i Secretari General de l'Associació de Metges Titulars de la província de Barcelona.

El mateix any es va inaugurar una sala d'operacions a l'Hospital Asil de Granollers amb l'assistència dels metges titulars de Granollers: els Drs. Canal, Pedrals i Sellés, que a partir d'aquell moment van fer torns per treballar-hi.

L'any 1926 va ser nomenat Vocal del Tribunal d'Oposicions a Inspectors Municipals de Sanitat de Barcelona.

L'octubre de 1926 va ser elegit President de la Secció del districte de Granollers de l'Associació Nacional d'Inspectors Municipals de Sanitat. Exercint aquesta funció, el febrer de 1927 va anar a Reus on es va reunir la Comissió Preparatòria del Primer Congrés de Sanitat Municipal de Madrid que se celebraria del 25 al 29 de maig. En aquest congrés el Dr. Canal va ser un dels ponents oficials i la seva ponència "*Estadísticas de mortalidad y morbilidad. Su técnica y su valor*"² va ser inclosa dins del llibre de ponències que es va publicar posteriorment.

També el 1927 va pronunciar una sèrie de conferències sobre Sanitat Pública i Escolar arreu del Vallès Oriental³. A finals de novembre va morir el Dr. Ricard Pedrals, Subdelegat de Medicina del Partit i Inspector Municipal de Sanitat; aquests càrrecs van passar a mans del Dr. Canal des de finals d'aquell mateix any.

L'any 1927, l'Associació Nacional de Metges Titulars el nomenà Secretari de la Comissió de Propaganda del Primer Congrés de Sanitat Municipal, a celebrar a Madrid.

El 25 de Maig del 1927 va inaugurar com a Secretari de la Comissió Organitzadora, el Primer Congrés de Sanitat Municipal que va tenir lloc a la Reial Acadèmia Nacional de Medicina de Madrid, acte presidit pel Ministre de la Governació i totes les Autoritats Superiors Sanitàries, on exposà la ja esmentada ponència.

El 1927, la Junta Provincial de Sanitat va nomenar a Alfred Canal Subdelegat de Medicina del Partit. Es va crear el Laboratori Químicobacteriològic del partit, essent nomenat Tècnic de la Subdelegació Sanitària Provincial.

El 19 de febrer de 1928 va presidir, ja com a Subdelegat de Medicina del Partit, una reunió de metges titulars del Vallès sobre Higiene Pública. El mes de maig va tornar a Madrid per participar en una Assemblea de Metges Titulars Inspectors Municipals de Sanitat.

L'agost de 1928 es va reunir a Granollers la Junta de Sanitat Municipal i s'aprovà el Projecte de Municipalització de l'Aigua que van dissenyar els

Drs. Canal, Farreras, Marimon i Raspall. També es va nomenar Alfred Canal Inspector de Sanitat del Primer Districte de la ciutat.

El 21 d'octubre va ser reelegit en els càrrecs mèdics municipals que ja ocupava i entrà en la Comissió Organitzadora de la Diada dels Metges Titulars juntament amb els Drs. Ramèntol i Sellés.

L'any 1928 fundà a Barcelona la *Revista Mèdico-Professional*, editada mensualment.

L'any 1929 va ser nomenat Director de la Sub-brigada Sanitària de Granollers.

El juny de 1929 es traslladà a Berga per participar en una xerrada sanitària organitzada pels Metges Inspectors de Sanitat d'aquella ciutat.

A més dels càrrecs municipals i la feina al consultori particular, el Dr. Canal va desenvolupar tasques voluntàries a la Creu Roja, on treballava com a metge ocasional en les trobades i celebracions esportives. Així, a l'octubre de 1929, el Dr. Canal i el Dr. Sellés van assistir al Gran Premi d'Europa Motociclista amb una tenda sanitària al circuit. També formava part del consultori gratuït on practicava la Medicina General i Pediatria i atenia nombrosos accidents.

Aquell any també va assistir com a representant dels metges granollerins a la Reunió General Extraordinària de socis del Sindicat de Metges de Catalunya per parlar de la construcció del Casal del Metge, edifici social que es va inaugurar el juliol de 1932 abans d'haver-ne finalitzat la construcció. També el 1929 va ser nomenat Metge de Secció de la Companyia Nord a Granollers.

El mes de maig de 1930 va anar al Congrés de Sanitat de Saragossa, on li van encarregar l'elaboració de la ponència "*Manual del Inspector de Sanidad*"⁴ que pretenia la unificació de la tasca confiada als Inspectors Municipals de Sanitat i una major eficàcia a l'hora de realitzar aquesta tasca. També va ser designat, juntament amb el Sr. Mestres (un col·lega de Molins de Rei), per redactar una ponència per la reglamentació de les conductes dels metges amb els seus pacients a tota Espanya, ponència que va ser exposada el mes de novembre al II Congrés de Sanitat Municipal de Madrid.

El 1931 va ser reelegit en el càrrec de Director de la Sub-brigada Sanitària de Granollers, que ocupava des de 1929. Aquest any va ser un dels més importants de la vida professional d'Alfred Canal, ja que en el II Congrés de Sanitat Municipal de Madrid, la Direcció General de Sanitat i de l'Escola Nacional de Sanitat el va designar Membre del Grup d'Experts d'Assistència Mèdica i li van encomanar la ponència "*Assistència mèdica en el medi rural*"⁵ que hauria de presentar a la Conferència Internacional d'Higiene Rural de Ginebra (juny de 1931) com a delegat de l'estat espanyol.

L'any següent (1932), i nomenat per l'Institut Nacional de Previsió, va intervenir a l'Assamblea Anual de Metges Titulars d'Espanya amb la ponència "*Unificació de les assegurances socials*"⁶ que defensava l'obra sanitària aprovada per la Generalitat i reconeixia que la Sanitat és funció de l'Estat. Per haver defensat aquests ideals i per una suposada desatenció dels seus serveis, l'Ajuntament de Granollers el va expedientar amb 18 dies sense sou ni feina.

També l'any 1932 va ser nomenat membre corresponent de l'Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona.

El juliol de 1933 va engegar un ambiciós projecte per intentar transformar l'hospital local en comarcal. També va ser nomenat President de la Junta de la Secció Comarcal de l'Alt Vallès en el Sindicat de Metges de Catalunya.

La tasca del Dr. Canal en el terreny de la divulgació mèdica va arribar a les escoles el 1934: va fer una sèrie de conferències a les Escoles Nacionals Graduades Pereanton de Granollers sobre higiene infantil i profilaxi escolar, que tenien la finalitat de donar als nens instruccions i consells útils per millorar les seves condicions sanitàries i també les de la població en general.

El Dr. Canal estava interessat en la preparació de la dona com a infermera: creia que la formació tècnica de les infermeres era important perquè l'assistència als pacients fos eficaç. Per aquesta raó donava referències i facilitava la inscripció de les noies granollerines a l'Escola d'Infermeres de Barcelona, i va organitzar conferències del Dr. Baltasar Pijoan, Director Tècnic d'aquell escola. Seguint aquest afany per millorar la preparació de les infermeres, el Dr. Canal va inaugurar un curs d'Infermeria amb la col·laboració de la Creu Roja local el setembre de 1936.

Constituint el 1935 el Col·legi de Metges de Catalunya, fou nomenat vocal de la Junta Directiva de la Secció de Barcelona. També el 1935 es va crear el Col·legi Oficial de Metges Forenses de l'Audiència de Barcelona, i el Dr. Canal va ser nomenat Secretari.

Va ser designat redactor de la revista *Sanitat Catalana*, òrgan oficial dels Inspectors Municipals de Sanitat.

El 1935 es va fundar a Granollers la Policlínica del Vallès, una institució que defensava un projecte d'assistència mèdico-quirúrgica i d'especialitats assequible a tots els estaments socials, inclosa la classe treballadora. Així es va establir una forma de pagament fraccionada que permetia tenir una assegurança social de la malaltia sense haver d'esperar l'ajuda de l'estat.

Inicialment la Policlínica va estar situada a la casa Pibernat de Granollers. El Dr. Canal en va ser un dels fundadors i també hi va treballar com a metge assistent⁷. El 28 d'abril de 1935 va ser elegit President de la Junta d'Administració de la Policlínica. El Dr. Canal va ser el primer president de la Policlínica, fins que el van empresonar.

A partir del 18 de juliol de 1936, i coincidint amb la rebel·lió militar contra la República, Alfred Canal es va encarregar d'organitzar i coordinar l'assistència mèdica a la Policlínica, l'Hospital i el dispensari de la Creu Roja. També va col·laborar econòmicament en les subscripcions voluntàries a profit de les milícies antifeixistes i les seves famílies i va ser Director de l'Hospital Euzkadi de Granollers de 1936 a 1939. Aquest hospital es va fundar degut al gran flux de refugiats bascos a Catalunya. Durant els temps de la guerra es va cuidar de l'atenció d'aquests refugiats.

En acabar la Guerra Civil Espanyola, va ser empresonat i condemnat a mort (després li van rebaixar la condemna a cadena perpètua). Mentre era a la presó es va cuidar de l'infermeria i visitava altres presos. Va demanar fer discursos a la presó per ajudar els presos a pujar la moral i per donar educació sanitària. Però només va poder pronunciar un parell de discursos, ja que el tercer no li van deixar dir perquè rebia massa ovacions.

Com que estava molt malalt el van deixar sortir de la presó. L'any 1942, al cap de pocs mesos de ser alliberat, va morir com a conseqüència d'una malaltia pulmonar.

3. TASCA PERIODÍSTICA

A més de la tasca purament mèdica, es va preocupar de divulgar la medicina i la història de Granollers a través de la revista local *La Gralla*, que ell mateix va fundar l'any 1921 juntament amb el Sr. Garrell (l'1 de maig de 1921 sortí el primer número) i que s'editava setmanalment.

Alfred Canal va ser el primer director de *La Gralla* (1 maig de 1921-1923), fins que la seva feina professional va impedir-li continuar en el seu càrrec. Així i tot, no va deixar d'escriure-hi i col·laborar-hi.

El 10 de gener de 1937 es va publicar l'últim número de *La Gralla*, que havia exercit una gran influència en la vida granollerina.

El Dr. Canal fundà el diari *Renovación* i també revistes mèdiques, entre elles la *Revista Medico-Professional*.

L'onze de març de 1923 va ser nomenat corresponsal col·laborador del Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans.

Com a periodista, les seves col·laboracions a *La Gralla* es poden dividir en tres grups:

- Col·laboracions de caràcter històric.
- Col·laboracions de caràcter mèdic.
- Articles de caràcter divers (personalitat, crítica d'obres, cròniques d'actes, ...).

3.1. Col·laboracions de caràcter històric

Els articles sobre història local són, possiblement, els més importants de la col·laboració del Dr. Canal amb la revista *La Gralla*, tant pel seu contingut com pel seu nombre. La tasca com a divulgador de la història local, però, quedà completada per una sèrie d'articles que es publicaven periòdicament amb el nom de "Efemèrides granollerines", escrites entre els anys 1921 i 1927. Aquestes poden englobar-se en dos grans grups: una sèrie d'articles relacionats amb notícies mèdiques de la història i un altre grup de caire molt més general [aquest segon grup es detallarà a l'annex (punt 6), per ser molt extens i tenir poc interès en relació amb la tasca mèdica que ens interessa].

A més d'aquesta sèrie d'articles en va escriure d'altres, la majoria en les edicions extraordinàries de *La Gralla* que es publicaven per Nadal i Setmana Santa. Aquests es numeren a continuació:

- "Granollers en la història. Ensomni gelós" (1927)⁸
- "La carretera i el mercat" (1929)⁹
- "Estampes ciutadanes: El veïl Portalet de Granollers totalment desaparegut" (1931)¹⁰
- "El nostre mercat a través de la història" (1934)¹¹
- "Pedres de Granollers" (1935)¹²
- "Una reclamació de salari en el segle XV" (1936)¹³

3.1.1. "Efemèrides granollerines" relacionades amb la medicina

Aquests articles relaten notícies històriques, la majoria dels segles XV, XVI i XIX. Són escrits que deixen constància de les epidèmies que van afectar Granollers i les conseqüències que van tenir. A continuació se'n recullen els titulars:

- "Contracte entre l'Ajuntament i les Carmelites pel funcionament de l'Hospital" (1921)¹⁴.
- "L'Ajuntament acorda celebrar la Festa Major els dies 13, 14 i 15, un cop acabada l'epidèmia de còlera" (1922)¹⁵.
- "Previsions sobre la pesta fan negar l'entrada a la Vila que resultarà ser oficial de la Inquisició, 1414" (1923)¹⁶
- "Assistència mèdica a un malalt de còlera morbo asiàtic, 1854" (1923)¹⁷
- "El virrei de Catalunya s'acull a la vila fugint de la pesta, 1558" (1923)¹⁸
- "Previsions Sanitàries fan tancar dos hostals, 1558" (1923)¹⁹
- "Es contracta un cirurgià per combatre l'epidèmia de pesta, 1560" (1923)²⁰
- "Diners de l'Hospital per a l'orgue nou, 1565" (1923)²¹
- "El virrei de Catalunya es refugia novament a Granollers fugint de la pesta" (1924)²²
- "L'Ajuntament ordena als venedors de moltó que en tinguin un de reserva per si cal alguna "tela" per als malalts, 1844" (1924)²³
- "Per motiu del còlera morbo, la matança de bestiar es farà fora la vila, 1854" (1924)²⁴
- "Sol·licitud de tenir reserva a l'Hospital, 1856" (1924)²⁵

- "Nomenament d'una Junta d'Auxili davant l'existència del còlera morbo asiàtic, 1885" (1924)²⁶

3.2. Col·laboracions de caràcter mèdic

El gener de 1924 el Dr. Farreras va fer unes apreciacions de la qüestió sanitària a Granollers a *La Gralla*, que van ser corroborades pel Dr. Canal amb tres articles publicats al gener i al febrer: "La qüestió Sanitària a Granollers"²⁷. En el primer article es fa ressò de l'opinió pública, que la construcció de clavegueres és una qüestió vital per a Granollers; en el segon parla dels perills de contagi i com han d'aïllar-se els malalts, i en el tercer acaba el tema del contagi i critica els remeis tradicionals, que acostumen a perjudicar els malalts, al mateix temps que després no se segueixen els consells del metge.

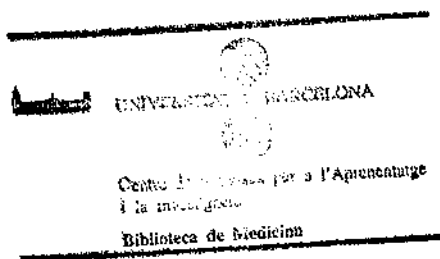
L'any 1926 va publicar a *La Gralla* un article de divulgació mèdica i contra la incultura de la gent que creu en el poder màgic de pedres, cinturons, etc., titulat "Ofensiva nigromàntica"²⁸.

També l'any 1926 va publicar "La passa"²⁹, destinat a combatre l'alarma de la gent per certes manifestacions patològiques intestinals que va haver-hi aquell estiu.

El mes de febrer de 1929 trobem a *La Gralla* una dissertació sobre el tema "La Sanitat en el nostre temps"³⁰.

El 21 de juliol d'aquest any fa públic a *La Gralla*, ja com a Inspector Sanitari de la Junta Municipal de Sanitat, un edicte sanitari amb el resum estadístic del resultat de vacunacions contra la verola i el tifus fetes a Granollers. En aquest edicte acaba oferint el servei gratuït de vacunació als qui encara no ho han fet³¹.

L'any 1930 comencen unes publicacions de caràcter força periòdic d'unes notes del Laboratori Bacteriològic del partit. Les notes són una estadística de les anàlisis d'aigües, llet... i desinfeccions de roba, objectes, ...

3.3. Articles de caràcter divers

La resta d'articles que va escriure a *La Gralla* poden agrupar-se en diferents categories:

3.3.1. Crítica d'obres

Encara que les crítiques d'obres teatrals eren força comunes a *La Gralla*, el Dr. Canal només en va fer tres.

La primera, el mes d'octubre de 1923, sobre l'obra "La Reina de la Festa"³² del seu company Esteve Garrell.

El 3 d'octubre de 1926 va publicar l'article "Visió al marge de La Dona Verge"³³, fent una crítica sobre l'obra "La Dona Verge" de Manuel Fontdevila.

El 1930 fa la ressenya i crítica de l'obra "La Venus i el bàrbars"³⁴ de Lluís Capdevila.

3.3.2. Cròniques d'actes

El dia 28 de novembre de 1926 i amb motiu de la inauguració de la Biblioteca de Granollers a l'edifici de l'antic Hospital, el Dr. Canal escriu una nota històrica sobre l'edifici i una crònica de la inauguració a la qual va assistir el rei Alfons XIII³⁵.

L'Orquestra de l'Associació de Música de Granollers va donar un concert a La Unió Liberal el mes de juny de 1929 i el Dr. Canal en va fer una crònica³⁶.

L'any 1931, va escriure un resum sobre la conferència "Art Ibèric, Prehistòria d'Espanya i Història" d'Agustí Palau³⁷.

Uns anys després, el 10 de maig de 1936, Alfred Canal escriu un reportatge sobre l'homenatge als artistes Ruera, Serra i Cumella que es va celebrar a Granollers el dia 3 del mateix mes i que ell mateix va organitzar³⁸.

3.3.3. A la memòria de personatges il·lustres

El setembre de 1922 va morir el conegut a Granollers com "l'avi Garrell", mestre d'escriptors i periodistes locals. Per retre-li homenatge, Alfred Canal va escriure l'article "Els darrers temps d'en Garrell"³⁹.

El Dr. Viladecans, cirurgià de Granollers, va morir l'any 1927 i el Dr. Canal va escriure "Unes paraules al company traspassat Sr. Viladecans"⁴⁰.

El Dr. Canal també va recordar grans personalitats de Catalunya, com per exemple Àngel Guimerà (que va morir el juliol de 1924) amb l'article "En memòria d'Àngel Guimerà. L'estela del mestre"⁴¹ i el polític Francesc Macià, que va morir el desembre de 1933 i sobre el qual va escriure l'article "Macià traspassat"⁴².

3.3.4. Articles sobre l'estat de Granollers

El 1926 Alfred Canal va escriure una sèrie d'onze articles titulats "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat" en relació a una conferència del diputat i conseller Francesc Torres. Aquests articles van aparèixer a *La Gralla* els mesos de maig i juny, i es titulaven de la següent manera:

- I. Generalitats⁴³
- II. Aspecte total del problema⁴³
- III. La situació econòmica de l'Ajuntament⁴⁴
- IV. Les obres a realitzar⁴⁴
- V. La salut pública⁴⁵
- VI. La cultura⁴⁶
- VII. Les obres d'embelliment⁴⁶
- VIII. Urgència, necessitat i conveniència de la llur realització⁴⁶
- IX. L'actual moment històric⁴⁷
- X. Aportació de tots els ciutadans⁴⁷
- XI. El nostre parer⁴⁷

4. TASCA HISTÒRICA

Alfred Canal va ser un home realment interessat en la història, cosa que es demostra amb la seva inquietud per la divulgació històrica a través de les "Efemèrides Granollerines" que es troben a l'annex (punt 6).

Va constituir la Junta d'Estudis Històrics de Granollers el 1927, juntament amb J. Mora i M. Bigues. Aquell mateix any també va escriure un treball històric sobre Granollers al periòdic barceloní *La Publicitat*.

La Junta d'Estudis Històrics de Granollers va publicar diversos treballs, dos dels quals portaven pròleg del Dr. Canal: "Llibre d'Ordinacions del Consell de la Vila de Granollers (1418-1452)", publicat el 1932 i "Respuestas a unas preguntas las cuales deben satisfacer de común y particular el término y la Villa de Granollers (Cadastré de 1715)", publicat el 1934.

El 1934 va ser nomenat Vice-president interí del Patronat del Museu i l'Arxiu de Granollers.

5. TASCA CIUTADANA

El Dr. Canal va ser metge, periodista i historiador i, per damunt de tot això, granollerí participant en la vida de la ciutat i que va fer evolucionar la història de Granollers.

Va preparar juntament amb altres granollerins un homenatge al mestre Don Antoni Espí, posant el nom del mestre a l'antic carrer de Sant Francesc i fent esculpir un bust de bronze per posar-lo al vestíbul de l'escola que va dirigir.

L'any 1932 el Doctor Canal va llançar una crida des de la revista *La Gralla* per recaptar diners per Rússia, que passava per una època de fam.

Va ser secretari del Casino de Granollers durant 8 anys seguits (1913-1921) i després en va ser President (1922-1924). El mes de gener de 1923 va ser elegit nou president del Casino i a finals d'any va parlar en un acte de repartiment de premis al Casino del Col·legi Municipal de Segona Ensenyança. El 1929 va ser elegit vice-president d'una nova Junta del Casino.

El dia de Reis de 1923 els socis més antics de l'Associació protectora de l'Ensenyança Catalana a Granollers, Alfred Canal i Valentí Turu, van presidir la reunió de constitució i consegüent elecció de la Junta directiva de la Comissió delegada d'aquesta Associació patriòtica i cultural. Canal va ser elegit per unanimitat vocal d'aquesta Junta.

La preocupació per una ampla difusió de la cultura catalana els porta a recomanar als seus lectors subscriure's a la Fundació Bernat Metge que aixecà, segons paraules de *La Gralla*, "el nivell cultural de Catalunya i dels Catalans". El Doctor Canal va ser un dels primers subscriptors.

Va participar també en actes socials més íntims: va ser padrí al casament de la parella Busquets-Farràs i va organitzar un sopar juntament amb altres companys per felicitar el Dr. Martí Garriga i Roca per haver obtingut el nomenament d'Auxiliar de Ginecologia de la Facultat de Barcelona.

L'any 1924 va fundar i presidir la Junta d'Estudis Històrics de Granollers.

A finals del 1926 va ser nomenat per formar part de la Comissió que havia de treure la "Caja Mutua Popular" de la difícil situació econòmica que travessava.

L'agost de 1927 es formà la Junta de Constitució de l'Associació d'Antics Alumnes de l'Institut d'Estudis Superiors i Alfred Canal va ser part del Comitè assessor. Aquesta Associació entregà el febrer de 1928 un artístic pergami a l'alcalde Paulí Torras i Villà i en representació del Comitè assessor parlà el Dr. Canal.

L'any 1915 va fundar el Club de Futbol Granollers, en va ser el primer President i el va presidir durant dos anys. A més va ser el primer àrbitre que va arbitrar el primer partit que es va fer en aquell camp, tot i que ell no era gaire deportista.

També va participar en política formant part del partit Radical Socialista, encara que mai va tenir cap càrrec públic relacionat amb aquesta militància.

El 17 de febrer de 1935 va ser nomenat Vocal de Consell directiu de l'Associació d'Obrers i empleats municipals.

6. ANNEX – ARTICLES HISTÒRICS

- CANAL, ALFRED (1921). Comunicat de la Junta del Vallès (1808) sobre la retirada de les tropes franceses. *La Gralla* : 7
- CANAL, ALFRED (1921 i 1922). Les muralles velles de Granollers. *La Gralla* : 34 (1921); 35, 36, 37 (1922)

- CANAL, ALFRED (1922). Els carlins assalten la Vila, prenent per ostatges, trenta cinc veïns, demanant-ne trenta-cinc mil duros d'or (1875). *La Gralla* : 15
- CANAL, ALFRED (1922). El Rei Pere II, el Gran, ratifica el privilegi d'inseparabilitat a la Corona, atorgat pel seu pare. *La Gralla* : 35
- CANAL, ALFRED (1922). Plebiscit popular per canviar els dies de la Festa Major, del 26 i 27 de desembre al 3 i 4 d'agost. *La Gralla* : 36
- CANAL, ALFRED (1922). L'Ajuntament demana autorització al Governador per fer una representació teatral de la Passió a l'antic Hospital del carrer Corró. *La Gralla* : 38
- CANAL, ALFRED (1922). Traspàs dels drets sobre la vila entre Raimon de Torrelles i Benet de Torrelles. *La Gralla* : 39
- CANAL, ALFRED (1922). Testament de traspàs de poders entre els Jurats entrants i sortints a l'Ajuntament. *La Gralla* : 39
- CANAL, ALFRED (1922). En Pere Joan Sala i els pagesos remences, entren a la Vila a sang i foc. *La Gralla* : 40
- CANAL, ALFRED (1922). Després de la Revolució del 68, l'Ajuntament aprova l'establiment del Matrimoni i Registre Civils (1869). *La Gralla* : 41
- CANAL, ALFRED (1922). El Rei Alfons IV, mitjançant l'entrega de 10.000 florins, declara la Vila "membre i carrer de Barcelona". *La Gralla* : 42
- CANAL, ALFRED (1922). Els Privilegis del Rei Alfons IV en 1418. *La Gralla* : 43
- CANAL, ALFRED (1922). Decret de Joan II, sobre nomenaments i quantia de Consellers i Jurats de la Vila. *La Gralla* : 45
- CANAL, ALFRED (1922). La vila paga 500 sous barcelonins a Pere III el Cerimoniós. *La Gralla* : 46
- CANAL, ALFRED (1922). Es nomena Fill Predilecte a Marià Maspons i Llabros (1885). *La Gralla* : 47
- CANAL, ALFRED (1922). Primera màquina de vapor a la fàbrica tèxtil de Josep Carrencà a la Plaça de la Muntanya (1881). *La Gralla* : 50
- CANAL, ALFRED (1922). S'autoritza pel Governador celebrar tres dies de Fira per Pasqua Granada i per l'agost (1854). *La Gralla* : 51
- CANAL, ALFRED (1922). La Porxada. *La Gralla* : 50-51
- CANAL, ALFRED (1922). Es nomena una Comissió per rehabilitar el culte de Sant Francesc. *La Gralla* : 52
- CANAL, ALFRED (1922). La Confraria de Santa Magdalena. *La Gralla* : 52
- CANAL, ALFRED (1922). Vinguda del Virrei de Catalunya a Granollers. *La Gralla* : 53
- CANAL, ALFRED (1922). Jaume I, el Conqueridor, confirma el privilegi d'inseparabilitat a la Corona. *La Gralla* : 53
- CANAL, ALFRED (1922). Pius IX, firma un rescripte autoritzant un trasllat dels dies de la Festa Major de Granollers (1858). *La Gralla* : 54

- CANAL, ALFRED (1922). Com en els darrers deu anys, els retaules dels Vergós van a l'exposició de Belles Arts de Barcelona (1867). *La Gralla* : 54
- CANAL, ALFRED (1922). Prèvia consulta diòcesi de Vic, Barcelona i Tarragona, l'Ajuntament acorda agenollar-se a l'Incarnatus. *La Gralla* : 55
- CANAL, ALFRED (1922). El Capità General autoritza l'enderroc de la torre de fortificació del Carrer del Rec. *La Gralla* : 56
- CANAL, ALFRED (1922). Passades les maltemsades, retornen les joies a la Parròquia. *La Gralla* : 57
- CANAL, ALFRED (1922). La Vila posa per primera vegada Capellà a l'Hospital de pobres (1564). *La Gralla* : 58
- CANAL, ALFRED (1922). A la Casa Gran del carrer Sant Roc, mor misteriosament el Conestable de Portugal. *La Gralla* : 59
- CANAL, ALFRED (1922). Nomenament de Síndic a Corts de Miquel Puigesteve, Jurat en cap i de son fill (1563). *La Gralla* : 60
- CANAL, ALFRED (1922). Benedicció dels nous establiments de l'Hospital i Cementiri. *La Gralla* : 62
- CANAL, ALFRED (1922). Contracte entre l'Ajuntament i Antoni Espi per establir un Col·legi de Segon Ensenyament. *La Gralla* : 63
- CANAL, ALFRED (1922). S'enderroca la torre i la fortificació de la plaça del Bestiar. *La Gralla* : 65
- CANAL, ALFRED (1922). Ornamentació de l'Església Parroquial (39 lliures, 16 sous). *La Gralla* : 66
- CANAL, ALFRED (1922). Agraint els serveis rebuts, l'Ajuntament rep a Joan Prim. *La Gralla* : 67
- CANAL, ALFRED (1922). Es constitueix un benefici a l'organista i rellotger de l'església. *La Gralla* : 68
- CANAL, ALFRED (1922). Autorització per l'encunyació de menuts fins a 60 ducats. *La Gralla* : 70
- CANAL, ALFRED (1922). S'autoritza l'obertura de dos portals, posant-hi els corresponents guardians. *La Gralla* : 70
- CANAL, ALFRED (1922). S'inaugura l'altar major de l'església parroquial (1889). *La Gralla* : 70
- CANAL, ALFRED (1922). Reticències de la Vila a servir una companyia de soldats al Governador de Catalunya. *La Gralla* : 71
- CANAL, ALFRED (1922). Traspàs de poder a la Junta Republicana Revolucionaria (1868). *La Gralla* : 72
- CANAL, ALFRED (1922). Per ordre del Virrei, s'ofrenen funerals a l'Emperador, donant cinc sous a cada prevere que hi assisteixi. *La Gralla* : 73
- CANAL, ALFRED (1922). Memorial de les Corts de Monçó. *La Gralla* : 73-74-75-76

- CANAL, ALFRED (1922). El Capità General de Catalunya ordena a la Vila l'organització del Somatent (1584). *La Gralla* : 74
- CANAL, ALFRED (1922). L'Ajuntament vota 250 pts pels damnificats de les inundacions d'Alacant, Múrcia i Almeria. *La Gralla* : 75
- CANAL, ALFRED (1922). Un nou orgue a l'Església Parroquial. *La Gralla* : 76
- CANAL, ALFRED (1922). Subvenció de l'Estat, de 15.000 ptes, per la fortificació. *La Gralla* : 78
- CANAL, ALFRED (1922). S'autoritza l'edificació del Centre Catòlic (1884). *La Gralla* : 79
- CANAL, ALFRED (1922). Gestions per a renovar i millorar el càrrec de campaner i vigilant de l'Església. *La Gralla* : 80
- CANAL, ALFRED (1922). Enderroc de la Capella de Santa Esperança i construcció d'una nova al costat. *La Gralla* : 81
- CANAL, ALFRED (1922). La Junta Superior d'enagenació dels béns concedeix a l'Ajuntament els dos convents que es destinen a Col·legi i Hospital i Cementiri. *La Gralla* : 82
- CANAL, ALFRED (1922). La Confraria de les Filles de Maria. *La Gralla* : 82
- CANAL, ALFRED (1922). Elecció d'una cinquantena per a guarnir la ciutat de Barcelona. *La Gralla* : 83
- CANAL, ALFRED (1922). Instruccions al Síndic Miquel Puigesteve, representant de la Vila a les Corts de Monzó, sobre redimir o extingir les Leudes de Mediona. *La Gralla* : 84
- CANAL, ALFRED (1922). La Universitat i Consell de prohoms acorden exercir el dret del Batlle del Vallès en defensa de les llibertats i privilegis de la Vila en picabaralla amb el Veguer de Barcelona (1558). *La Gralla* : 85
- CANAL, ALFRED (1922). Marià Sans regala una ploma d'aigua i en promet una altra, pel nou escorxador (1877). *La Gralla* : 113
- CANAL, ALFRED (1923). Recollida de menuts falsos i recerca de llurs encunyadors. *La Gralla* : 86
- CANAL, ALFRED (1923). El Consell acorda fer construir una porra d'argent per a l'andador, quan els Jurats vagin vestidures. *La Gralla* : 86
- CANAL, ALFRED (1923). El Consell atorga drets al Rector de la Capella de Viluia. *La Gralla* : 87
- CANAL, ALFRED (1923). A Joan Alomar li és concedida la contracta per enrunar el portal Matalot de la Plaça de Perpinyà. *La Gralla* : 88
- CANAL, ALFRED (1923). S'inaugura la font pública de la Placeta d'en Perpinyà, amb aigua de la mina de Sant Francesc. *La Gralla* : 90
- CANAL, ALFRED (1923). Miquel Puigesteve nomenat síndic per assistir a l'acte de Jurament del Rei Felip II de Castella i I de Catalunya (1584). *La Gralla* : 91

- CANAL, ALFRED (1923). Per 165.000 sous, Jaume, Comte d'Urgell, ven a Raimon de Torrelles, Senyor de la Roca, la Vila de Granollers. *La Gralla* : 92
- CANAL, ALFRED (1923). Protocols als actes litúrgics. *La Gralla* : 93
- CANAL, ALFRED (1923). Sentència de la Reina Maria d'Aragó (1437) donant poders judicials a Granollers. *La Gralla* : 94
- CANAL, ALFRED (1923). Itinerari de la Processó de la Congregació dels Dolors. *La Gralla* : 94
- CANAL, ALFRED (1923). Vint homes de Granollers en auxili de Barcelona davant el turc. *La Gralla* : 95
- CANAL, ALFRED (1923). Subvenció de quatre lliures a l'adjudicatari de les obres del Portal de Sant Roc. *La Gralla* : 96
- CANAL, ALFRED (1923). Privilegi per a l'elecció del Batlle. *La Gralla* : 97
- CANAL, ALFRED (1923). S'estableix la confraria del "Sacramental". *La Gralla* : 99
- CANAL, ALFRED (1923). Institució de la Confraria sota la invocació de la Concepció de la Mare de Déu, d'on arranca la tradició del Ball de les Donzelles (1563). *La Gralla* : 101
- CANAL, ALFRED (1923). S'encarrega al mestre Geroni de Barcelona la construcció d'una campana. *La Gralla* : 101
- CANAL, ALFRED (1923). Acord de constitució del Convent dels Frares Mínims Franciscans (1571). *La Gralla* : 102
- CANAL, ALFRED (1923). Per ordre del Virrei es fa l'organització de tots els homes disponibles per a les armes. *La Gralla* : 103
- CANAL, ALFRED (1923). Costum de repartir un tros de vedella entre els dependents i Consellers de l'Ajuntament per Corpus. *La Gralla*: 104
- CANAL, ALFRED (1923). Acord sobre el Benefici del Sant Esperit. *La Gralla* : 105
- CANAL, ALFRED (1923). Renovació de l'orgue de l'Església Parroquial. *La Gralla* : 106
- CANAL, ALFRED (1923). Es constitueix la Junta del Vallès per hostigar els Franciscans. *La Gralla* : 107
- CANAL, ALFRED (1923). Privilegi de Pere III, que estableix el dret dels granollerins a no ser trets de la vila per causa civil o criminal. *La Gralla* : 108
- CANAL, ALFRED (1923). Causa contra el Batlle General de Catalunya, per tal de poder construir fora muralla (1565). *La Gralla* : 109
- CANAL, ALFRED (1923). Recapta d'impostos pel manteniment de dues cinquantenes enviades contra els turcs (1558). *La Gralla* : 110
- CANAL, ALFRED (1923). El Rei Don Alfons III, el Benigne, concedeix dret de lliure circulació als concurrents al mercat de Granollers. *La Gralla* : 111
- CANAL, ALFRED (1923). Sobre l'arrendament de les Postes Reials. *La Gralla* : 112

- CANAL, ALFRED (1923). Amb 500 pts participa l'Ajuntament a l'adquisició d'una nova campana. *La Gralla* : 113
- CANAL, ALFRED (1923). A la sessió municipal es notifica del prescripte, autoritzant el trasllat de la Festa Major. *La Gralla* : 114
- CANAL, ALFRED (1923). Pràctiques Municipals al s.XVI. *La Gralla* : 114-116-117-118-121-123-124
- CANAL, ALFRED (1923). Els Jurats vesteixen vuit dies de dol en la mort de Carles, fill de Felip II. *La Gralla* : 115
- CANAL, ALFRED (1923). Privilegi per construir Muralles. *La Gralla* : 118
- CANAL, ALFRED (1923). Privilegi de Carles V de poder mudar el mercat i el lliure trànsit pels concurrents (1542). *La Gralla* : 119
- CANAL, ALFRED (1923). S'organitza una lleva de 400 homes per defensa de la població. *La Gralla* : 120
- CANAL, ALFRED (1923). Es deixa un espai de 50 metres en quadre a la part alta de la carretera de Ribes per fer-ne una plaça. *La Gralla* : 121
- CANAL, ALFRED (1923). Contracte d'un mestre per l'Escola Pública. *La Gralla* : 122
- CANAL, ALFRED (1923). Rendició honrosa de la Vila a les forces de Joan II d'Aragó. *La Gralla* : 125
- CANAL, ALFRED (1923). Sentència de Carles V, pel que els habitants de la Vila tenen els mateixos drets tributaris que els de Barcelona. *La Gralla* : 126
- CANAL, ALFRED (1923). Ordinació per tal que els fills o estudiants vagin a l'Escola de la Vila (1565). *La Gralla* : 127
- CANAL, ALFRED (1923). S'enderroquen els portals del carrer Nou i de Sant Francesc. *La Gralla* : 128
- CANAL, ALFRED (1923). Fill Adoptiu de Granollers al Diputat Antoni Ferratges de Mesa, Marquès de Montroig (1887). *La Gralla* : 129
- CANAL, ALFRED (1923). S'inaugura l'enllumenat públic amb petroli (1872). *La Gralla* : 130
- CANAL, ALFRED (1923). Es destina el pati del Convent de Sant Francesc per fer les matances del porc dels veïns de la Vila. *La Gralla* : 132
- CANAL, ALFRED (1923). Venda de la Vila entre Guillem Raimon de Montcada i Pere Comte d'Urgell. *La Gralla* : 132
- CANAL, ALFRED (1923). Comminació als pares que no portin els fills a l'Escola. Se'ls inhabilitarà dels Oficis i beneficis de la Vila (1565). *La Gralla* : 133
- CANAL, ALFRED (1923). El Príncep Martí dona Granollers a Guillem Raimon de Montcada. *La Gralla* : 162
- CANAL, ALFRED (1924). Costums d'Església. *La Gralla* : 135
- CANAL, ALFRED (1924). Reconstrucció de la Caserna. *La Gralla* : 135

- CANAL, ALFRED (1924). Escripura pública per l'establiment a la Vila de l'enllumenat de gas (1881). *La Gralla* : 137
- CANAL, ALFRED (1924). S'acorda un crèdit per arreglar la campana "La Carnisera". *La Gralla* : 137
- CANAL, ALFRED (1924). La Plaça d'en Perpinyà es bateja com Plaça de Sant Domènec. *La Gralla* : 138
- CANAL, ALFRED (1924). Constitució d'un Somatent (1571). *La Gralla* : 139
- CANAL, ALFRED (1924). S'enderroca la torre de fortificació (1859) de la plaça del bestiar. *La Gralla* : 140
- CANAL, ALFRED (1924). Carta dels Jurats de la Vila als Consellers de la Ciutat de Barcelona(1564). *La Gralla* : 141
- CANAL, ALFRED (1924). Enquesta dels Consellers a Barcelona sobre una requesta donada pel Batlle de la Vila (1565). *La Gralla* : 141
- CANAL, ALFRED (1924). Proclama d'acabament de la Guerra Civil, s'acorden festes extraordinàries. *La Gralla* : 143
- CANAL, ALFRED (1924). Primera impremta a Granollers, d'Esteve Garrell, literat i poeta (1885). *La Gralla* : 144
- CANAL, ALFRED (1924). L'Ajuntament de Barcelona compra per 150.000 pts els Retaules dels Vergós (1917). *La Gralla* : 145
- CANAL, ALFRED (1924). Sol·licitud d'enderroc de la Capella de Sant Cristòfol. *La Gralla* : 146
- CANAL, ALFRED (1924). Pelegrinatge a Montserrat davant la sequera persistent. *La Gralla* : 147
- CANAL, ALFRED (1924). Un episodi del segle passat. *La Gralla* : 147
- CANAL, ALFRED (1924). Acord d'enrunar el portal de Sant Roc (1859). *La Gralla* : 148
- CANAL, ALFRED (1924). L'infant D. Martí, Senyor de la Vila, confirma els Privilegis, usos, consuetuts i franqueses. *La Gralla* : 149
- CANAL, ALFRED (1924). Construcció d'un Tabernacle pel Corpus. *La Gralla* : 150
- CANAL, ALFRED (1924). El mercat de Granollers al s.XVI. *La Gralla* : 151
- CANAL, ALFRED (1924). Reclamació de l'Ajuntament a l'empresari constructor de la Caserna sobre diversos materials. *La Gralla* : 151
- CANAL, ALFRED (1924). S'acaba l'exhumació del vell Cementiri i enderrocada la muralla d'aquest indret. *La Gralla* : 152
- CANAL, ALFRED (1924). El Rei Joan I a Granollers. *La Gralla* : 154, 4
- CANAL, ALFRED (1924). Divergències de Jurisdicció entre el Batlle i el Consell de la Vila (1509). *La Gralla* : 154

- CANAL, ALFRED (1924). Recerca de la Custòdia i Creu de plata de la parròquia. *La Gralla* : 155
- CANAL, ALFRED (1924). Components de la nova Orquestra La Catalana (1883). *La Gralla* : 156
- CANAL, ALFRED (1924). Crònica de la Veu del Vallès, sobre la Fira de Pasqua (1899). *La Gralla* : 157
- CANAL, ALFRED (1924). Privilegis de Fires i Mercats (s.XIV-XVI). *La Gralla* : 157
- CANAL, ALFRED (1924). Ordres del Consell sobre la Taula d'oli en dies de mercat. *La Gralla* : 158
- CANAL, ALFRED (1924). Petició de contribució pública davant la pedregada. *La Gralla* : 159
- CANAL, ALFRED (1924). La Creu de l'Església es porta a daurar. *La Gralla* : 160
- CANAL, ALFRED (1924). S'institueix la Germandat Montepio de la Mare de Déu del Roser. *La Gralla* : 161
- CANAL, ALFRED (1924). Es fan gestions per la vinguda de les Germanes Josefines. *La Gralla* : 167
- CANAL, ALFRED (1926). Per l'engrandiment i l'embelliment de la Ciutat. *La Gralla* : 252, 253, 254, 255, 256, 258
- CANAL, ALFRED (1926). L'Estatge de la Biblioteca. Nota històrica. *La Gralla* : 282
- CANAL, ALFRED (1927). L'activitat econòmica de Granollers a l'Edat mitjana. *Publicacions La Gralla* : 1
- CANAL, ALFRED (1928). L'antic Retaule de Sant Esteve de Granollers. *Publicacions La Gralla* : II
- CANAL, ALFRED (1929). La carretera i el mercat; impressions històriques. *Publicacions La Gralla* : III
- CANAL, ALFRED (1930). Les antigues Confraries Gremials de Granollers. *Publicacions La Gralla* : IV
- CANAL, ALFRED (1933). Arqueologia de Granollers, nota bibliogràfica. *Publicacions La Gralla* : VII
- CANAL, ALFRED (1934). El nostre mercat a través de la història. *Publicacions La Gralla* : VIII
- CANAL, ALFRED (1935). Pedres de Granollers. *Publicacions La Gralla* : IX
- CANAL, ALFRED (1936). Els orígens de Granollers. *La Gralla* : 744, 3
- CANAL, ALFRED (1936). El creixement de Granollers. *La Gralla* : 747
- CANAL, ALFRED (1936). Els antics oficis de Granollers. *La Gralla* : 749
- CANAL, ALFRED (1936). Les llibertats municipals de Granollers. *La Gralla* : 750
- CANAL, ALFRED (1936). Les llibertats Municipals de Granollers. *La Gralla* : 750

- CANAL, ALFRED (1936). Una reclamació de salari al s.XVI. *La Gralla* : 753
- CANAL, ALFRED. L'Ajuntament assisteix a la primera pedra del Convent de les Carmelites. *La Gralla*.

7. NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

- 1) EDITORS DE LA GRALLA (1924). Triomf d'un company. *La Gralla*, 156: 5
- 2) Estadísticas de mortalidad y morbilidad. Su técnica y su valor.
- 3) EDITORS DE LA GRALLA (1927). Tasca de cultura a la Unió Liberal. *La Gralla*, 303: 4-5
- 4) Manual del inspector de sanidad.
- 5) Assistència mèdica en el medi rural.
- 6) Unificació de les assegurances socials.
- 7) ANUNCI (1936). Policlínica del Vallès. *La Gralla*, 744: 11
- 8) CANAL, ALFRED (1927). Granollers en la història. Ensomni gelós. *La Gralla*, 300: 7
- 9) CANAL, ALFRED (1929). "La carretera i el mercat". *La Gralla*.
- 10) CANAL, ALFRED (1933). Estampes ciutadanes. El vell Portalet de Granollers totalment desaparegut. *La Gralla*, 630: 6
- 11) CANAL, ALFRED (1934). "El nostre mercat a través de la història". *La Gralla*.
- 12) CANAL, ALFRED (1935). "Pedres de Granollers". *La Gralla*.
- 13) CANAL, ALFRED (1936). "Una reclamació de salari en el segle XV". *La Gralla*.
- 14) CANAL, ALFRED (1921). "Contracte entre l'Ajuntament i les Carmelites pel funcionament de l'Hospital". *La Gralla*.
- 15) CANAL, ALFRED (1922). "L'Ajuntament acorda celebrar la Festa Major els dies 13,14 i 15, un cop acabada l'epidèmia de còlera". *La Gralla*.
- 16) CANAL, ALFRED (1923). "Previsions sobre la pesta fan negar l'entrada a la Vila que resultarà ser oficial de la Inquisició, 1414". *La Gralla*.
- 17) CANAL, ALFRED (1923). "Assistència mèdica a un malalt de còlera morbo-asiàtic, 1854". *La Gralla*.
- 18) CANAL, ALFRED (1923). "El virrei de Catalunya s'acull a la Vila fugint de la pesta, 1558". *La Gralla*.
- 19) CANAL, ALFRED (1923). "Previsions Sanitàries fan tancar dos hostals, 1558". *La Gralla*.
- 20) CANAL, ALFRED (1923). "Es contracta un cirurgià per combatre l'epidèmia de pesta, 1560". *La Gralla*.

- 21) CANAL, ALFRED (1923). "Diners de l'Hospital per a l'orgue nou, 1565". *La Gralla*.
- 22) CANAL, ALFRED (1924). "El virrei de Catalunya es refugia novament a Granollers fugint de la pesta. *La Gralla*.
- 23) CANAL, ALFRED (1924). "L'Ajuntament ordena als venedors de moltó que en tinguin un de reserva per si cal alguna "tela" per als malalts, 1844". *La Gralla*.
- 24) CANAL, ALFRED (1924). "Per motiu del còlera morbo, la matança de bestiar es farà fora la vila, 1854". *La Gralla*.
- 25) CANAL, ALFRED (1924). "Sol·licitud de tenir reserva a l'Hospital, 1856". *La Gralla*.
- 26) CANAL, ALFRED (1924). "Nomenament d'una Junta d'Auxili davant l'existència del còlera morbo asiàtic, 1885". *La Gralla*.
- 27) CANAL, ALFRED (1924). "La qüestió sanitària a Granollers". *La Gralla*, 137:3 i 4; 142:3 i 4.
- 28) CANAL, ALFRED (1926). "Ofensiva nigromàntica". *La Gralla*, 252:4.
- 29) CANAL, ALFRED (1926). "La passa". *La Gralla*, 269:3.
- 30) CANAL, ALFRED (1929). "La Sanitat en el nostre temps". *La Gralla*.
- 31) CANAL, ALFRED (1929). "Edicte sanitari amb el resum estadístic del resultat de vacunacions contra la verola i el tifus fetes a Granollers". *La Gralla*.
- 32) CANAL, ALFRED (1923). "La Reina de la Festa". *La Gralla*, 124:3-5.
- 33) CANAL, ALFRED (1926). "Visió al marge de la Dona Verge". *La Gralla*.
- 34) CANAL, ALFRED (1930). "La Venus i els bàrbars". *La Gralla*.
- 35) CANAL, ALFRED (1926). "L'estatge de la biblioteca. Nota històrica". *La Gralla*, 282:5 i 6.
- 36) CANAL, ALFRED (1929). "Crònica del concert de l'Orquestra de l'Associació de Música de Granollers a la Unió Liberal". *La Gralla*, 410:5.
- 37) CANAL, ALFRED (1931). "Art Ibèric, Prehistòria d'Espanya i Història". *La Gralla*.
- 38) CANAL, ALFRED (1936). "Homenatge dels artistes granollerins". *La Gralla*, 744:4.
- 39) CANAL, ALFRED (1922). "Els darrers temps d'en Garrell". *La Gralla*, 71:2.
- 40) CANAL, ALFRED (1927). "Unes paraules al company traspasat Sr. Viladecans". *La Gralla*, 331:7.
- 41) CANAL, ALFRED (1924). "En memòria d'Àngel Guimerà. L'estela del mestre". *La Gralla*, 164:4.
- 42) CANAL, ALFRED (1933). "Macià traspasat". *La Gralla*, 630:5
- 43) CANAL, ALFRED (1926). "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat: «Generalitats» i «Aspecte total del problema»". *La Gralla*, 253:4 i 5.
- 44) CANAL, ALFRED (1926). "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat: «La situació econòmica de l'Ajuntament» i «Les obres a realitzar»". *La Gralla*, 254:3 i 4.

45) CANAL, ALFRED (1926). "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat: «La salut pública)". *La Gralla*, 255:3 i 4.

46) CANAL, ALFRED (1926). "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat: «La cultura», «Les obres d'embelliment» i «Urgència, necessitat i conveniència de llur realització)". *La Gralla*, 256:3 i 4.

47) CANAL, ALFRED (1926). "Per l'engrandiment i embelliment de la ciutat: «L'actual moment històric», «L'aportació de tots els ciutadans» i «El nostre parer)". *La Gralla*, 258:3 i 4.

8. ALTRA BIBLIOGRAFIA

- CABALLERO i PADRÓ, JOAN. *Els personatges granollerins de les nostres carrers*. Serpi Creació, S.A. 1999
- MONJA, PACO. *Granollers i la seva gent, 100 converses*. Revista del Vallès, ?
- RAVENTÓS i CONTÍ, JACINT. *Història dels hospitals de Catalunya. Els hospitals del Vallès i el Maresme*. Diputació de Barcelona, 2002
- SUBIRÀ, JOAN. *La premsa a Granollers (1882-1982). Volum 1*. departament de cultura de la Generalitat de Catalunya, 1982

9. AGRAÏMENTS

Als Drs. Pius Canal i Anfrès i Pius Canal i Canals, per la seva col·laboració i ajuda en l'elaboració del treball i l'aportació de bibliografia.

A Carme Barbany, per haver-nos donat la idea de fer aquest treball.

A les nostres famílies i amics, per tot.

